

Tulokasopas Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen rikostutkintaan

Juuso Sirén

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Tulokasopas Länsi-Uudenmaan poliisilaitok- sen rikostutkintaan

Juuso Sirén
Turvallisuusalan tradenomi
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2019

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda tulokasopas Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen rikostutkintayksikköön. Rikostutkintayksikössä tutkitaan rikoksia laajalla rikosnimikkeistön skaalalla. Yksikössä suoritetaan myös muuta tutkintaa erittäin monipuolisesti. Jotta laaja tehtäväkenttä olisi hallinnassa, se vaatii useiden vuosien kokemusta ja aktiivista tiedonhakua ja -päivitystä. Tieto on usein sirpaloitunutta, ja sen löytäminen voi olla haastavaa käytettävissä olevasta suuresta tietomassasta.

Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty kirjallisuuskatsausta, jossa perehdyttiin ajantasaiseen lainsäädäntöön ja siitä kirjoitettuun asiantuntijakirjallisuuteen. Tällä varmistuttiin, että tulokasoppaan tietopohja on ajantasaista. Tulokasopasta työstettiin harjoitteluohjaajien ja uusien harjoittelijoiden kanssa brainstorming-menetelmän avulla. Tällä varmistuttiin siitä, että tulokasoppaan sisältö on tarkoituksenmukainen ja riittävän laaja rikostutkinnan perusteiden oppimiseksi. Tulokasoppaan työstämisessä hyödynnettiin myös esimiestasoa käyttämällä raakaversio tulokasoppaasta heillä palautekierroksella.

Aluksi tarkastellaan perehdyttämistä ja perehtymistä lakien ja asetusten sekä kirjallisuuden näkökulmasta. Toisessa osassa tarkastellaan rikostutkintaan liittyvää ajantasaista lainsäädäntöä. Lopuksi opinnäytetyössä tarkastellaan tulokasoppaan kokoamisprosessia ja arvioidaan onnistumista.

Opas on koottu avoimista ja julkisista lähteistä, joita jokainen rikostutkintaan siirtyvä tai sinne työllistyvä voi hyödyntää virkauransa alussa ja myöhemminkin. Opas tulee helpottamaan uusien työntekijöiden integroitumista työyhteisöön ja tutkintaryhmiin sekä vähentämään aktiivisen ohjaamisen tarvetta. Tulokasopas ohjaa lukijaa oma-aloitteiseksi ja luo näin hyvin pohjan henkilökohtaiselle kehitymiselle.

Tulokasopas on tehty digitaalisessa muodossa, josta sen voi tarpeen mukaan, tai soveltuvin osin, tulostaa uudelle työntekijälle käyttöön. Digitaalisessa muodossa oleva tulokasopas on myös helppo päivittää. Opinnäytetyö ei sisällä salassa pidettävää tietoa, eikä siinä tulla käsittelemään salassa pidettäviä poliisin taktisia menetelmiä tai teknisiä välineitä. Tulokasoppaan sisältämien tietojen pohjalta uusi työntekijä voi alkaa rakentaa rikostutkijan uraa riippumatta taustasta.

A guide book for the Länsi-Uusimaa Police Departments Criminal investigation unit

Year	Pages	36
------	-------	----

The purpose of this thesis was to create a guide book for the criminal investigation unit of the Länsi-Uusimaa Police Department. The criminal investigation unit investigates different types of crimes in a wide range. The unit also conducts police-investigation in a very diverse way. In order to control a wide range of tasks, it requires several years of experience and active search and updating of information. Information is often fragmented and it can be challenging to find it from the large amount of data available.

The data collection method used is a literature review in which up-to-date legislation and expert literature on the subject was researched. This was to ensure that the knowledge base of the guide book would be up to date. The guide book was worked on with the training instructors and new trainees using the brainstorming method. This was to ensure that the content of the guide book was relevant and extensive enough to learn the basics of criminal investigation. The supervisor level was also utilized in finalizing the guide books content, using a raw version of the guide book to get feedback.

First, we look at work place introduction through its laws, regulations and literature. The second part looks at up-to-date legislation relating to criminal investigation. Finally, the thesis examines the process of compiling a newcomer guide and evaluates its success.

The guide is compiled from open and public sources that anyone switching or being employed in criminal investigations can use at the start of their career and later as well. The guide book will facilitate the integration of new employees into the work community and investigation teams, and reduce the need for active guidance. The guide books guides the reader to be self-imposed, thus providing a good basis for personal development.

The guide book is in a digital format that can be printed out for use by the new employee as needed or, where applicable. As the guide book is in digital form it is also easy to update. The thesis does not contain any confidential information and will not reveal secret police tactical methods or technical tools. Based on the information in the guide, you can start building a career as a criminal investigator regardless of your background.

Keywords: introduction, criminal investigation, pre-trial investigation, guide book

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Keskeisiä käsitteitä.....	9
3	Menetelmät.....	10
3.1	Kirjallisuuskatsaus perehdytyksestä	10
3.2	Brainstorming -aivoriihi	12
4	Brainstorming prosessi.....	13
5	Kirjallisuuskatsaus esitutkinnasta ja sen prosesseista	16
5.1	Esitutkinnasta ja sen vaiheista	17
5.2	Kuulustelut	18
5.3	Vapauteen kohdistuvat pakkokeinot.....	19
5.4	Omaisuuteen kohdistuvat pakkokeinot.....	20
5.5	Pikahaaste.....	21
5.6	Lähestymiskielto	22
5.7	Poliisitutkinta	23
6	Tulokasopas	24
6.1	Tulokasoppaan kokoaminen	24
6.2	Tulokasoppaan palautekierros	30
7	Pohdintaa	31

1 Johdanto

Sain ensimmäisen tulokasoppaani saapuessani harjoitteluun Espoon kihlakunnan poliisilaitokselle vuonna 2008. Se sisälsi kaikki tarvittavat tiedot uudesta työpaikastani, sen toiminnoista, prosesseista ja henkilöstöhallinnollisista asioista. Siirtyessäni harjoittelujaksoon kuuluvalle tehtäväkierrolle rikostutkintaan, sain toisen tulokasoppaan, joka sisälsi aikaisempaa tulokasopasta tarkemmat ohjeet ja tiedot rikostutkinnassa työskentelyyn liittyen. Ohjeet olivat selkeät ja niiden pohjalta pystyin aloittamaan perehtymisen rikostutkijan työhön.

Ryhmänjohtajaa sijaistaessani huomasin, että olemassa ollut tulokasopas oli vanhentunut tiedoiltaan. Olin tarjoamassa sitä työoppaaksi uusille työntekijöille, mutta se oli osittain käytökelvoton. Vuonna 2014 voimaan astui poliisitoiminnan kannalta merkittävä lakipaketti. Lakipaketti sisälsi esitutkintalain (805/2011) ja pakkokeinolain (806/2011) uudistuksen sekä poliisilain (872/2011) uudistuksen. Uudistettujen lakien myötä toiminta muuttui läpinäkyvämmäksi ja tarkemmin aikamääreisiin sidotuiksi. Prosessit muuttuivat tarkemmin dokumentoituiksi ja pakollisten pöytäkirjojen määrä suuremmaksi.

Kävimme läpi päällystöesimieheni kanssa mahdollisuutta päivittää tulokasopas vastaamaan nykymuotoista lainsäädäntöä ja henkilökunnan vaihtuvuuden asettamia tarpeita tehokkaasta perehdytyksestä ja työnopastuksesta. Tulimme siihen lopputulokseen, että kyseinen kehittäminen voisi olla hyödyllinen sekä laitosta että opinnäytetyötä silmällä pitäen. Ennen työn aloittamista kartoitin, mikä olisi tulokasoppaan kohderyhmä, millä tiedoilla ja taidoilla rikostutkijan työ aloitetaan ja mitkä olisivat tarkoituksenmukaisimmat kehittämismenetelmät.

Oppaan tilaajana on Länsi-Uudenmaan poliisilaitos. Sen toiminta-alueeseen kuuluvat Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Siuntio, Lohja, Vihti, Karkkila, Raasepori, Inkoo ja Hanko. Laitos vastaan poliisipalvelujen tuottamisesta koko alueella. Pääpoliisiasema sijaitsee Espoossa. Muita alueella olevia poliisiasemia ovat Kirkkonummen poliisiasema, Lohjan poliisiasema ja Raaseporin poliisiasema Tammisaaressa. Kaikissa edellä mainituissa yksiköissä suoritetaan myös rikostutkintaa. (Länsi-Uudenmaan poliisilaitos 2019)

Rikostutkintavastuu on jaettu alueellisesti niin, että kunkin poliisiaseman alueella tapahtuvat rikokset tutkitaan paikallisesti. Espoossa tutkintaa suoritetaan esikäsittely-yksikössä, operatiivisessa rikostutkinnassa, vaativassa rikostutkinnassa, talousrikosyksikössä sekä erityistutkintayksikössä. Alueelta kirjatut rikosilmoitukset jaetaan kuhunkin yksikköön ennalta määriteltujen kriteerien mukaisesti. Yksikkö, jota ajatellen tämä opinnäytetyö on tehty, on rikostutkintasektorilla toimiva operatiivisen rikostutkinnan yksikkö.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen rikostutkinnassa suoritetaan rikostutkintaa laajalla rikosnimikkeistön skaalalla. Sektorilla tutkitaan perusmuotoisia ja törkeitä väkivalta- ja seksuaalirikoksia, omaisuusrikoksia, petosrikoksia, talousrikoksia ja huumausainerikollisuutta. Sektorin

vastuuseen kuuluu myös niiden rikosten tutkinta, joissa lapsi on uhrina. Rikosten osalta suoritetaan varsinainen esitutkinta ja tarvittaessa, myöhemmässä vaiheessa rikosprosessia, tarvittavat lisätutkintatoimenpiteet. Sektorin muihin työtehtäviin kuuluu poliisitutkinnan suorittaminen.

Rikostutkijan uran voi aloittaa heti koulusta valmistumisen jälkeen tai myöhemmässä vaiheessa uraa. Poliisin tutkinto, oli se sitten ennen AMK-aikaa hankittu tai sen jälkeen, antaa kelpoisuuden hakea kaikkiin miehistö-tason virkoihin. Miehistö-tason virkoja on valvonta- ja hälytystehtävissä sekä rikostutkinnassa. On myös joitakin asiantuntijavirkoja, joita voi tutkinnon suorittamisen jälkeen hakea. Tutkintoa suorittaessa opiskellaan kriminaalitekniikkaa, voimankäyttöä, rikosoikeutta ja paljon muuta (Poliisiammattikorkeakoulu opetussuunnitelma vuosille 2018-2020).

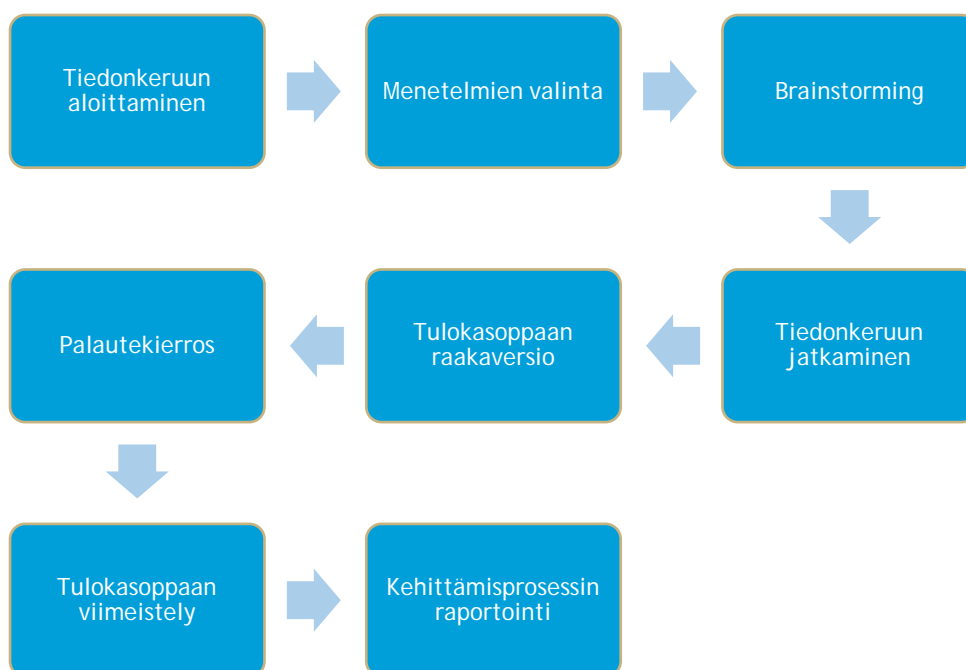
Opintojen sisältämä rikostorjunnan perusteet -kokonaisuus on laajuudeltaan 15 opintopistettä. Kokonaisuus sisältää esitutkinnan alkutoimiin perehtymistä, kuulusteluoppia, osion pakkokeinoista ja tiedonhankinnasta, rikostyyppien erityispiirteisiin tutustumista sekä tutkintatoiminnan johtamisen ja esitutkintayhteistyön -osion eli kaikki ne perusteet, jotka opiskelija tarvitsee siirtyäkseen työskentelemään rikostutkinnassa. (Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma vuosille 2018-2020. s. 51-53)

Opintoihin kuuluu myös työharjoittelujakso, joka kestää noin 10 kuukautta ja on laajuudeltaan 55 opintopistettä. Rikostorjunnan osuus tästä kokonaisuudesta on 22 opintopistettä. Harjoittelun aikana sovelletaan opittuja asioita käytännössä ja toimitaan harjoittelun ohjaajan ohjauksessa. Harjoittelun aikana harjoittelijat tutkivat perusmuotoisia rikoksia ja opettelevat tutkintaprosessia kokonaisuutena. (Poliisiammattikorkeakoulun opetussuunnitelma vuosille 2018-2020, s. 83-84)

Rikostutkintaan siirrytään myös muilta sektoreilta. Kuten jo aikaisemmin on mainittu, poliisin perusopinnot antavat edellytykset työskennellä missä tahansa miehistö-tason virassa. "Tuoreella" rikostutkijalla voi olla jopa 20 vuoden työkokemus kenttätöiminnasta hälytys- ja valvontasektorilta tai liikenteen valvonnasta liikenne- ja valvontasektorilta. On myös mahdollista, että tutkija siirtyy uuteen työpaikkaan toisesta laitoksesta vastaavista tehtävistä, jossa käytännöt ja rutiinit ovat voineet erota huomattavasti uuden työpaikan vastaavista.

Rikostutkintaan siirrytään myös väliaikaisesti tehtäväkiertojen kautta. Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen hälytys- ja valvontasektorilla on käytössä tehtäväkierto. Konkreettisesti tämä tarkoittaa "kenttäpoliisin" väliaikaista tehtäväkiertoa rikostutkinnan tehtävissä. Pakollinen tehtäväkierto koskee käytännössä kaikkia kenttäpoliiseja. Tehtäväkierto suoritetaan esikäsittelyyksikössä ja operatiivisessa rikostutkinnassa. Tehtäväkierron kesto on 4 - 10 kuukautta. Tehtäväkiertoon voi myös hakeutua oma-aloitteisesti. (Länsi-Uudenmaan poliisilaitos 2019)

Työhön perehdyttäminen on keskeisessä osassa uuden työntekijän integroitumista uuteen työyhteisöön varsinkin siinä tilanteessa, kun uusi työntekijä siirtyy rikostutkintaan toisesta yksiköstä tai suoraan valmistumisen jälkeen. Opinnäytetyön tulokasopas on toteutettu kehittämistyönä, jonka keskeisenä tavoitteena on helpottaa uusien työntekijöiden alkutaivalta rikostutkinnassa. Kehittämismenetelmänä on käytetty brainstorming-menetelmää ja tiedonkeruumenetelmänä on käytetty kirjallisuuskatsausta. Materiaalina on käytetty julkisia ja avoimia lähteitä, sekä kirjallisuutta. Opinnäytetyö ei sisällä salassa pidettävää materiaalia eikä poliisin käyttämiä taktiikoita tai menetelmiä.

– Kaavio 1. Kehittämisprosessi

2 Keskeisiä käsitteitä

Keskeisiä käsitteitä

Perehdyttämisellä tarkoitetaan tutustumista varsinaiseen työpaikkaan, työyhteisöön ja työtapoihin. (Ahokas & Mäkeläinen 2013)

Työnopastuksella tarkoitetaan kaikkia niitä asioita, jotka ovat suoraan tekemisissä varsinaisen työn suorittamisessa. Tämän alle kuuluvat varsinainen työ, sen suorittaminen, työvaiheet, työvälineet sekä osaaminen, jonka työn suorittaminen vaatii. (Ahokas & Mäkeläinen 2013)

Esitutkinta on selvityksen hankkimista rikoksesta epäilystä teosta mahdollisen syyteharkinnan suorittamista ja rikosoikeudenkäynnin valmistelua varten. (Helminen, Fredman, Kanerva, Tolvanen & Viitanen 2014, s. 17-18)

Suppea esitutkinta voidaan suorittaa vähäisissä ja yksinkertaisissa rikosasioissa, jos teosta ei ole yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti odotettavissa ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa. Suppeaa esitutkintaa ei voida suorittaa, jos teosta voi seurata suuri vahingonkorvausvelvollisuus tai menettämisseuraamus. (Helminen ym. 2014, s. 41-42.)

Poliisitutkinta on yleisnimitys poliisin tehtäviin kuuluville tutkintamuodoille, jotka eivät ole varsinaista esitutkintaa, mutta poliisilla on niissä edellytettävä ammattitaito ja myös tarvittavat tekniset välineet. (Helminen ym. 2014, s. 22; Poliisilaki 6:1)

Pakkokeinot ovat toimenpiteitä, joilla puututaan yksilön lailla suojattuihin oikeushyviin rikosprosessin häiriöttömän kulun turvaamiseksi ja saattamiseksi aineellisesti oikeaan tulokseen. (Helminen ym. 2014, s. 721)

3 Menetelmät

Työn tiedonkeruumenetelmiksi valikoitui kirjallisuuskatsaus ja kehittämismenetelmäksi brainstorming-aivoriihi. Kirjallisuuskatsauksia on kolmentyyppisiä; kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi (Salminen 2011, s. 5). Opinnäytetyön tarkoitusta ajatellen kuvaileva kirjallisuuskatsaus oli tarkoituksenmukaisin.

Kirjallisuuskatsauksessa käydään läpi perehdyttämistä ja työhön opastusta työturvallisuuskeskuksen ja oleellisten lakien osalta. Tietopohjan tulokasoppaaseen muodostaa ajantasainen lainsäädäntö ja asiantuntijakirjallisuus rikostutkinnasta ja poliisilaista. Poliisilaki- ja Esitutkin- ta ja pakkokeinot -teokset ovat keskeisiä tietopankkeja rikostutkinnan alalla. Kirjoittajat ovat alan asiantuntijoita. Lähteenä on käytetty myös Satu Rantaeskolan toimittamaa Pakkokeino- laki: Kommentaari -julkaisua. Teokset sisältävät oleelliset tiedot laeista sekä lakien valmiste- lutöistä. Teoksien sisältöön tukeudutaan rikostutkinnan ja poliisitutkinnan kaikissa vaiheissa.

Brainstorming-aivoriihi valikoitui työn kehittämislousteesta johtuen. Rikostutkijan työn aloit- tamisen haasteet ovat jonkin verran muuttuneet tutkintouudistuksen jälkeen ja tästä syystä ajantasaisen tiedon saaminen näistä haasteista, on tulokasoppaan sisällönmuodostamisen kannalta tärkeää. Brainstorming oli luonteva tapa kerätä tietoa, ja etsiä ratkaisuja näihin haasteisiin. Helpoiten omaksuttavat ratkaisut haasteisiin, löytyvät niiltä henkilöiltä, jotka haasteita kohtaavat päivittäisessä työssä. Osallistava kehittämistyö on harvemmin poliisissa käytetty menetelmä.

3.1 Kirjallisuuskatsaus perehdytyksestä

Työhön perehdyttäminen määritellään työturvallisuuslaissa (738/2002). Laissa määritellään työnantajalle velvollisuus perehdyttää työntekijä työhön, työpaikan olosuhteisiin, työmenetelmiin, työvälineisiin ja niiden käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin (Työturvallisuuslaki 2:14). Perehdytys on suoritettava ennen työn aloittamista tai työtehtävien muuttuessa. Lisäksi opetusta ja ohjausta on täydennettävä tarvittaessa. Työturvallisuuslaissa (738/2002) mää- rätään myös, että työnantajan on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työn- tekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. On hyvä huomioida, että huolehtimisvelvol- lisuuden laajuutta rajaavina tekijöinä otetaan huomioon epätavalliset ja ennalta arvaamat- tomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa ja poikkeukselliset tapahtumat, joiden seurauksia ei olisi voitu välttää huolimatta kaikista aiheellisista varotoimista (Ahokas & Mäke- läinen 2013). Työnantajan on lisäksi jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta.

Ahokkaan ja Mäkeläisen (2013) mukaan perehdyttämistä ja työnopastusta tarvitsevat kaikki työntekijät, hierarkia tasosta riippumatta. Korkiakangas (2016) korostaa myös työnopastuksen

tärkeyttä. Lisäksi vanhat työntekijät tarvitsevat työnohjausta. Jatkuvassa muutoksessa oleva työ- ja toimintaympäristö vaikuttavat tehtäviin ja toimintatapoihin. Tämä vaatii sopeutumista sekä työnantajalta että työntekijältä. Henkisen kuormituksen välttämiseksi tulee perehdytyksen ja työnohjauksen olla aktiivista ja jatkuvaa (Ahokas ym. 2013). Perehdytyksessä on hyvä hyödyntää käsikirjoja, käyttöohjeita, prosessikuvauksia, opastusohjeita, työturvallisuusohjeita sekä esitteitä. Korkiakangas (2016) nostaa esille työnopastajan roolin luottamushenkilönä ja korostaa, että tehtävään valitaan ainoastaan siitä kiinnostuneita henkilöitä.

Ahokkaan ja Mäkeläisen (2013) mukaan perehdytyksestä ja opastuksesta tulee tehdä kirjallinen suunnitelma. Tämä helpottaa ohjauksen etenemisen seuranta ja mahdollistaa etenemisen arvioinnin. Tavoitteena on päästä ennalta määriteltyihin tavoitteisiin. Opastuksesta vastaavan tulee tehdä itselleen suunnitelma työnopastuksen käytännön toteutuksesta. Se aloitetaan selvittämällä, ketä, miksi, mitä ja miten perehdytetään ja opastetaan. Myös Korkiakangas (2016) nostaa esille opastamistarpeen selvittämisen, jotta varmistutaan resurssien tehokkaasta käytöstä. Suunnittelussa määritellään työn avaintavoitteet tehtävät ja työvaiheet. Tämän jälkeen määritellään työn keskeinen sisältö ja arvioidaan, mihin asioihin tulee perehtyä syvällisemmän ja mitkä asiat voidaan käydä pinnallisesti läpi. Asiat jäsenellään ja jaksotetaan loogiseksi kokonaisuudeksi.

Perehdytysprosessi on viisiportainen. Ahokas ja Mäkeläinen (2013) sekä Korkiakangas (2016) ovat esittäneet perehdyttämisen vaiheiksi valmistautumisen, opetuksen, mielikuvaharjoittelun, taidon kokeilun ja harjoittelun sekä opitun varmistamisen. Ahokas ja Mäkeläinen (2013) ovat selittäneet viiden portaan sisältöä seuraavasti:

1. Valmistautumisvaiheessa uutta työntekijää motivoidaan, hänen lähtötason tietoja ja taitoja arvioidaan, hänelle kuvataan tehtävä ja tehtäväkokonaisuus, hänelle asetetaan tavoite ja välitavoitteet sekä kerrotaan opastuksen toimintamalli.
2. Opetus vaiheessa pyydetään havainnoimaan tehtävä, näytetään työ, annetaan toimintasäännöt sekä selostetaan ja perustellaan, miksi toimitaan tietyillä tavoilla.
3. Mielikuvaharjoittelu-vaiheessa pyydetään perehdytettävää selostamaan työ, ja häntä aktiivisesti ohjataan palautetta antamalla. Perehdytettävälle annetaan pelkistetyt säännöt ja pyydetään häntä toistamaan näitä ajatuksissaan.
4. Taidon kokeilu ja harjoitteluvaiheessa annetaan perehdytettävän itse kokeilla työtehtäviin kuuluvia prosesseja ja töitä. Häntä ohjataan jatkuvasti aktiivisella palautteella. Ohjauksen jälkeen hänen annetaan kokeilla uudestaan ja harjoitella.

5. Opiteen varmistamisvaiheessa arvioidaan perehdytettävän taitotaso, häntä rohkaistaan kysymään, hänen annetaan työskennellä yksin, perehdyttävä arvioi osaamista ja antaa aktiivisesti palautetta sekä lopuksi sovitaan seurannasta. Tähän päätetään opastus.

3.2 Brainstorming -aivoriihi

Brainstorming -menetelmä sopii uusien palveluiden ja ideoiden kehittämiseen. Sitä käytetään usein, kun halutaan luoda uusia ideoita mahdollisimman paljon lyhyessä ajassa. Lähtökohtana on haaste, johon pyritään löytämään toimiva ratkaisu. Brainstormingin tavoitteena on päästä pois tyypillisistä ajattelumalleista. Brainstormingin tuloksena voi syntyä naurettaviakin ideoita, mutta näistä saadaan usein sorvattua innovatiivisia ratkaisuja. (Ideointimenetelmät: Brainstorming 2018)

Brainstormingissa tulee noudattaa tiettyjä sääntöjä, jotta metodilla päästään tavoitteisiin.

1. älä arvostele
2. suosi mielikuvituksellisia ideoita
3. rakenna toisten ideoita
4. pidä fokus ideoinnissa
5. käytä visualisointeja, kun mahdollista
6. salli jokaisen idean tulla kuulluksi ja kehitellyksi
7. painota määrää laadun sijaan.

Sääntöjä on perusteltu seuraavalla tavalla. Arvostella ei saa, koska brainstormingin alkuvaiheessa ei ole huonoja ideoita ja arviointi suoritetaan myöhemmin. Mielikuvituksellisia ideoita suositaan, koska innovaatiot syntyvät epätavallisista ideoista ja realiteetteihin puututaan myöhemmin. Toisten ideoita rakennetaan kehittämällä niitä ideoita paremmiksi, joista ei itse pidä. Brainstormingin vetäjä vastaa fokuksen pitämisestä aiheesta, jotta vältytään keskustelun käsistä karkaamiselta. Kuvat provosoivat uusia ideoita, joten visualisointeja käytetään hyväksi. Brainstormingin aikana käydään vain yksi keskustelu kerrallaan, jotta jokaisen idea tulee kuulluksi ja kehitellyksi. Rima ideoiden määrässä asetetaan korkeaksi, esimerkiksi 100 kappaletta, jotta ideointi pystyy spontaanina ja nopeana. (Ideointimenetelmät: Brainstorming 2018)

Brainstorming-prosessi aloitetaan kutsumalla kohderyhmä koolle. Ryhmässä tulee olla henkilöitä, jotka ovat palvelun käyttäjiä, tuottajia ja asiantuntijoita. Ryhmää tulee kannustaa heittäytymään luovalle vaihteelle. Seuraava vaihe on lämmittely-brainstorming. Brainstormingissa käytetään yleensä post-it-lappuja, jotka kiinnitetään taululle tai fläppitaululle kaikkien nähtäväksi. (Ideointimenetelmät: Brainstorming 2018)

Seuraava vaihe on raakaideointi, jossa kaikki osallistujat kirjaavat lapuille omia ideoita haasteen ratkaisemiseksi. Ideat voivat olla täysin villedä, koska näitä ei näytetä muille osallistujille. Tavoitteena on olla innovatiivinen.

Osallistujat jaetaan 4-8 hengen ryhmiin. Osallistujat saavat käyttöönsä koko ryhmän raakaideat ja lähtevät rakentamaan niiden pohjalta ratkaisua alkuperäiseen haasteeseen. Seuraavassa vaiheessa osallistujat saavat käyttöönsä koko ryhmän keksimät raakaideat ja lähtevät ryhmissä rakentamaan niiden pohjalta ideakonsepteja alkuperäiseen haasteeseen. Ryhmät aloittavat omien ideakonseptiensa rakentamisen kokoamalla raakaideoita loogisiin kokonaisuuksiin. (Ideointimenetelmät: Brainstorming 2018)

Brainstormingin tehostamiseksi Hansen (2016) on kehittänyt Round Robin -tekniikan. Tekniikka on kehitetty parantamaan kaikkien osallistujien panosta. Brainstorming on yleensä vapaan keskustelun ja ideoinnin tekniikka, jossa hiljaisemmat ja passiivisemmat osallistujat saattavat jäädä jalkoihin. Round Robin -tekniikassa osallistujat muodostavat ympyrän. Kaikki osallistujat kertovat ideansa omalla vuorollaan ja uutta kierrosta ei aloiteta, ennen kuin kaikki ovat saaneet vuoron. Jos joku osallistujista ei omalla vuorollaan keksi mitään uutta, palataan hänen kierroksen lopussa. Hansen (2016) arvioi myös, että tällä tekniikalla välttytään siltä, että osallistujat vetoavat jonkun muun ilmaiseen jo oman ideansa.

4 Brainstorming-prosessi

Brainstorming-prosessi aloitettiin päättämällä, ketkä henkilöt olisivat tarkoituksenmukaisimmat osallistumaan kehitystyöhön. Jotta valitut henkilöt toisivat mahdollisimman laajaa näkemystä ja innovointia kehittämissä vaiheeseen, heidän tuli olla asiantuntijoita sekä kouluttamisen näkökulmasta että oppimisen näkökulmasta. Operatiivisen yksikön esimiesten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella asiantuntijoiksi ehdotettiin ryhmänjohtajia, tutkinnanjohtajia, yksikön miehistötason henkilökunta sekä harjoittelijat. Näistä ryhmistä suljin pois ryhmänjohtajat sekä tutkinnanjohtajat hyvin alkaisessa vaiheessa. Tämän päätöksen tein siksi, että tutkinnanjohtajien ja ryhmänjohtajien yhteistyö tulokasoppaan kohderyhmän työntekijöiden kanssa ei ollut tarpeeksi aktiivista. Tutkinnanjohtajat ja ryhmänjohtajat näkevät lähinnä työskentelyn lopputuloksen eli esitutkinta- tai tutkintapöytäkirjan. Ryhmänjohtajien ja tutkinnanjohtajien näkemystä tarvitsisin myöhemmässä vaiheessa prosessia, kun varsinaista tulo-

kasopasta työstettäisiin. Heidän kokemuksensa ja näkemyksensä yksikön toiminnasta olisi siinä vaiheessa kaikista arvokkainta. Tulokasopas toimitettaisiin myös heille lausuntokierrokselle, jotta saisin palautetta sisällön tarpeenmukaisuudesta myös yksikön operatiivisesta johdosta. Tulokasoppaan tulisi noudattaa ja myötäillä yksikön työtapoja ja käytäntöjä.

Ensimmäinen ryhmä, joka valikoitui osallistujiksi, olivat laitokselle saapuneet harjoittelijat. Operatiivisen tutkinnan yksikössä oli juuri aloittanut neljä harjoittelijaa alle kuukausi ennen prosessin aloittamista. Heidän osaamisensa rajoittui pääasiassa opinnossa saatuihin oppeihin, ja niin sanottua sisäanajoa työyhteisöön ja työtapoihin ei ollut vielä tapahtunut. He ovat kohdanneet juuri ne haasteet, jotka uusi työntekijä kohtaa aloittaessaan työt rikostutkinnassa. Opintojen aikana käydään läpi rikostutkinnan prosesseja teoreettisella tasolla ja niin sanottua työn kautta oppimista ei ole. Varsinainen työssä oppiminen tapahtuu juuri työharjoittelun aikana. Prosessit voivat erota huomattavasti laitoksen ja koulun välillä. Tästä syystä oli erittäin tärkeää saada prosessiin heidän näkemyksensä.

Toinen ryhmä, joka valikoitui prosessiin, olivat työharjoittelun ohjaajat. Jokaiselle harjoittelijalle nimetään ohjaaja työharjoittelun aluksi. Ohjaajan tehtävänä on perehdyttää harjoittelija talon tapoihin ja myös rikostutkinnan prosesseihin. Harjoittelun ohjaajat työskentelevät Operatiivisen rikostutkinnan-yksikössä miehistötason viroissa. Valikoitujen ohjaajien virkaikä vaihteli vuodesta noin kolmeen vuoteen. Taustoiltaan he olivat myös erittäin kirjava joukko. Osa oli aloittanut uransa hälytys- ja valvontasektorilla kenttäpoliisin työssä ja myöhemmin siirtynyt rikostutkintaan vakivirkoihin. Osa oli aloittanut uransa rikostutkinnassa, ja osa oli suorittamassa tehtäväkiertoa operatiivisen rikostutkinnan yksikössä. Varsinainen virka näillä kiertolaisilla on hälytys- ja valvontasektorilla, johon he siirtyvät takaisin kierron suoritettuaan.

Brainstorming -prosessi suoritettiin kahdessa erillisessä ryhmässä, joissa molemmissa sovellettiin Hansenin (2016) Round Robin -tekniikkaa. Harjoittelijat muodostivat ensimmäisen ryhmän ja ohjaajat toisen ryhmän. Ajatus tämän takana oli se, että saadaan keskustelulle ja innovoinnille enemmän vapautta ja tilaa. Näiden kahden ryhmän brainstormingin tuloksien vertailu olisi myös erittäin kiinnostava osa prosessia. Harjoittelijoiden ryhmään kuului neljä henkilöä ja ohjaajien ryhmään seitsemän henkilöä. Toimin itse puheenjohtajana ja vastasin prosessin kulusta. Brainstorming aloitettiin lyhyillä esittelyillä ja prosessin esittelyllä. On erittäin oleellinen osa prosessia, että osallistujat tietävät, mihin osallistuvat, mitkä ovat pelisäännöt sekä mihin prosessin tuloksia käytetään.

Esittelyiden jälkeen suoritettiin molempien ryhmien osalta lyhyt harjoitushaastattelu, jossa käytiin läpi työssä kohdattuja haasteita ja ongelmakohtia sekä pyrittiin löytämään kokemuksista myös jotain positiivista. Tavoitteena oli herättää keskusteluhalu molemmilla ryhmillä. Harjoittelijoiden kertomat keskeiset haasteet olivat:

1. teorian ja käytännön erilaisuus
2. opinnoissa opittujen prosessien ja laitoksen prosessien erilaisuus

Ohjaajien kertomat keskeiset haasteet olivat:

1. harjoittelijoiden tietotaitotason tuntemattomuus
2. kiire
3. ohjaukseen kuluva aika

Haasteiden ja ongelmakohtien listaamisen jälkeen, aloitettiin varsinainen brainstorming-vaihe. Jokainen sai vuorollaan esittää kehittämissuhteita vapaasti listattuihin haasteisiin. Ryhmien brainstormingia ohjasi teema.

Harjoittelijoiden teema: Mikä tehostaisi työyhteisön työtapojen oppimista?

Ohjaajien teema: Mikä helpottaisi harjoittelun ohjaamisen ja rikostutkintatyön yhdistämistä?

Harjoittelijoiden kanssa käydyin brainstormingin tuloksena päädyttiin materiaalipankin ja työoppaan kehittämiseen. Työopas sisältäisi tarvittavat prosessien kuvaukset, joihin voisi nojata päivittäisen työn suorittamisen yhteydessä. Jotta työopas ei kasvaisi liian suureksi ja ohjeita soveltavaksi, ryhmä totesi, että varsinaiset ohjeet tulisi säilyttää myös alkuperäisinä ja niiden tulisi olla helposti löydettävissä. Työoppaan tulisi sisältää perustiedot esitutkinnasta ja rikostutkijan työstä. Tärkeimpiä perustietoja olivat rikostutkinnan perusprosessit alkutoimenpiteistä päätökseen, kuulustelut ja kuulustelutavat, pakkokeinot, teknisen rikostutkinnan ohjeet, esitutkintapöytäkirjan kasaamiseen liittyvät ohjeet sekä rikoslajeihin liittyvät erityispiirteet ja ohjeet.

Ohjaajien kanssa käydyin brainstormingin tuloksena päädyttiin ehdottamaan materiaalipankin ja oppimisen tehostamisen kehittämistä. Yhteen haasteeseen keskityttiin erityisesti: mikä on harjoittelijoiden lähtötaso saapuessaan työharjoitteluun? Keskusteluissa päädyttiin ehdottamaan perehdytyspäivää tai -päiviä, joiden aikana käytäisiin läpi sisällöllisesti kaikki perusteet yksikössä työskentelystä. Käytännön tasolla perehdytyksessä käytettäisiin materiaalina valmistuvaa tulokasopasta ja sen teemoja. Perehdytyspäivänä tutustuttaisiin työvaiheisiin ja prosesseihin myös konkreettisesti. Perehdytyksen jälkeen harjoittelija pystyisi toimimaan itsenäisesti päivittäisessä toiminnassa ainakin perustason asioissa. Ohjaajan rooli hieman pienenesi ja he voisivat keskittyä työskentelemään harjoittelijan kanssa tutkijaparina. Nykyinen malli pakottaa heidät toimimaan opettaja - oppilas tyyllisesti.

Materiaalipankin selkiyttäminen ja "puhdistaminen" oli toinen keskeisessä asemassa ollut kehityskohde. Materiaalipankin sisältämät ohjeet ovat vanhentuneita ja päivitettyjä ohjeita ei ole sijoitettu oikeisiin kansioihin.

Ohjaajat päätyivät ehdottamaan kansiojakomallia, jossa kansiot jaoteltaisiin rikoslajin mukaan. Nimetyille henkilöille haettaisiin päivitysoikeus kansioihin, ja heidän tehtävänkuvaansa lisättäisiin vastuutehtävä. Kansioden sisältämät ohjeet jaoteltaisiin teemoittain alakansioihin. Teemat olisivat kuulustelu, pakkokeinot, liitteet ja pöytäkirjojen erityispiirteet. Teknisestä rikostutkinnasta luotaisiin oma kansio johtuen alan laajuudesta.

Materiaalipankin päivittämisprosessia ei käydä tarkemmin läpi tässä opinnäytetyössä. Materiaalipankki sisältää poliisin teknisiä ja taktisia menetelmiä koskevia asiakirjoja, jotka eivät ole julkisia.

5 Kirjallisuuskatsaus esitutkinnasta ja sen prosesseista

Esitutkinta on osa rikosprosessia. Helminen, Fredman, Kanerva, Tolvanen & Viitanen (2014 s.17-18) toteavat että, rikosprosessin muut vaiheet ovat esitutkinnan jälkeen syyteharkinta, oikeudenkäynti tuomioistuimessa sekä rangaistuksen ja muun rikosoikeudellisen seuraamuksen täytäntöönpano. Rikosprosessin tarkoituksena on rangaistusvastuun toteuttaminen yksittäistapauksessa. Esitutkinnan tarkoitus on selvityksen hankkiminen rikoksesta epäilyistä teosta mahdollisen syyteharkinnan suorittamista ja muuta rikosprosessia varten. Rantaeskola (2014. s.30) kiinnittää huomiota siihen, että esitutkinnassa vasta selvitetään, onko rikosta tehty. Tästä syystä esitutkintalain (805/2011) 1:2.1 on kirjattu sanamuoto "epäilty rikos".

Esitutkinnan käynnistyttyä esitutkintaviranomaisen velvollisuus on alkaa suorittaa tutkinta-toimenpiteitä ja tarvittaessa käyttää turvaamistoimia esitutkinnan turvaamiseksi. Esitutkintaviranomaisen tehtävä on viedä tutkintaa eteenpäin ja tarvittaessa tarkastella rikosoikeudellista arviointia. Tärkeää on myös muistaa epäillyn puolustautumisintressi esitutkinnan tasapuolisuuden nimissä. (Helminen ym. 2014, s.18.)

Rikosprosessin eri vaiheissa joudutaan käyttämään pakkokeinoja turvaamistoimina aineiston hankkimiseksi, prosessin häiriöttömän kulun turvaamiseksi ja rikollisen toiminnan pysäyttämiseksi. Asianosaisilla on oikeus prosessin aikana esittää toimenpiteitä suoritettavaksi, kuten kuulusteluja ja tietyn aineiston hankkimista. Kuulusteluita ja turvaamistoimia avataan tarkemmin myöhemmässä vaiheessa opinnäytetyötä.

Esitutkinnassa tulee esitutkintalain (805/2011) 1:2 mukaan selvittää epäilty rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, asianosaiset sekä muut syyteharkintaa ja rikoksen johdosta määrättävää seuraamusta varten tarvittavat seikat. Lisäksi tulee

selvittää mahdollisuudet rikoksella saadun omaisuuden palauttamiseksi ja rikoksen johdosta tuomittavan menettämiseseuraamuksen tai asianomistajalle tulevan vahingonkorvauksen täytäntöön panemiseksi. Lain mukaan vaaditaan myös selvittämään asianomistajan vaatimukset sekä suostuuko asianomistaja ja rikoksesta epäilty asian käsittelemiseen lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 5a luvun mukaisessa kirjallisessa menettelyssä. Esitutkinassa asia on valmisteltava siten, että syyteharkinta ja asianomaisten etujen valvominen voidaan suorittaa asianmukaisesti ja että todistelu voidaan pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa, tai asia voidaan ratkaista kirjallisessa menettelyssä.

Esitutkintalaissa (805/2011) säädetään 1 luvussa soveltamisalasta, 2 luvussa esitutkinan osallisista, 3 luvussa esitutkinan yleisistä säännöksistä, 4 luvussa esitutkintaperiaatteet ja esitutkintaan osallistuvien oikeudet, 5 luvussa esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän esitutkintayhteistyöstä, 6 luvussa osallisten läsnäolosta esitutkinassa, 7 luvussa kuulusteluista, 8 luvussa ryhmätunnistuksesta, 9 luvussa esitutkinta-aineistosta, 10 luvussa esitutkinan päättämisestä ja 11 luvussa muista erinäisistä säännöksistä.

5.1 Esitutkinasta ja sen vaiheista

Ilmoitus kirjataan poliisin järjestelmiin siinä vaiheessa, kun joku henkilö, asianomistaja tai sivullinen, tekee ilmoituksen poliisille puhelimitse, sähköisesti, kirjallisesti tai henkilökohtaisesti (Helminen ym. 2014. s.275-276). Esitutkintalain (805/2011) 3:1.1 mukaan esitutkintaviranomaisen on viipymättä kirjattava ilmoitus, kun ilmoitetaan rikos tai tapahtuma, jota ilmoittaja epäilee rikokseksi. Ilmoitus kirjataan järjestelmään ilmoittajan antamien tietojen pohjalta. Tämän jälkeen ilmoitus siirretään asianmukaiseen yksikköön, jossa tehdään harkinta esitutkinan käynnistämisestä esitutkintalain (805/2011) 3:3.3 mukaisesti. Tässä vaiheessa on tärkeää huomioida, että kaikki ilmoitukset eivät kuitenkaan automaattisesti johda esitutkinan, poliisitutkinan tai selvityksen käynnistämiseen. Ilmoitukset, jotka eivät johda tutkinnan tai selvityksen käynnistämiseen, päätetään. Opinnäytetyön ulkopuolelle on tarkoituksella rajattu ne tapaukset, joissa harkitaan esitutkintakynnyksen ylittymistä. Kyseinen harkinta suoritetaan esikäsittely-yksikössä, ennen kuin ilmoitus siirtyy tutkijan pöydälle tutkittavaksi.

Tutkinta aloitetaan nimeämällä tutkittavalle asialle tutkinnanjohtaja. Tutkinnanjohtaja on esitutkintalain (805/2011) 2:2 mukaisesti yleensä komisario arvoltaan ja pidättämiseen oikeutettu virkamies. Ylikonstaapeli tai rikosylikonstaapeli voi toimia tutkinnanjohtajana, jos asian laatu antaa myöden. Yleensä tämä tarkoittaa sitä, että tutkittavassa tapauksessa ei käytetä pakkokeinoja (Helminen ym. 2014, s. 31-37).

Seuraava vaihe on tutkijan tai useamman tutkijan nimeäminen vastuullisiksi asiaa hoitaviksi tutkijoiksi. Tutkijoiden tehtävänä on parhaansa mukaan selvittää asia esitutkintalain

(805/2011) vaatimusten mukaisesti. Tutkijan tai tutkijoiden vastuulla on myös arvioida mihin toimenpiteisiin ryhdytään asian selvittämiseksi. Helminen ym. (2014, s. 31-37) luettelevat, että tällaisia toimenpiteitä voivat olla kuulustelut, kyselyt, tiedoksisaantioikeus-pyyntö, tekniset tutkimukset sekä pakkokeinot. Pakkokeinojen käytöstä päättää kuitenkin aina pidättämiseen oikeutettu virkamies, tutkinnanjohtaja.

Sen jälkeen, kun esitutkintatoimenpiteet on suoritettu, arvioidaan esitutkinnan tuloksia. Usein kysytyjä kysymyksiä ovat esimerkiksi, onko tämä selvityksen mukainen tapahtuma rikos tai onko tapahtuma sen laatuinen, että se tulee lähettää syyttäjälle syyteharkintaan. Päätös tehdään yleisesti tutkijan ja tutkinnanjohtajan välisessä keskustelussa tai päätöksen voi myös tehdä tutkinnanjohtaja esitutkintapöytäkirjaa tarkastaessaan. (Helminen ym. 2014, s. 31-37)

Esitutkinta päätetään, kun asiassa voidaan tehdä lainmukainen päätös. Esitutkinta usein päättyy siihen, kun asia siirretään syyteharkintaan tai vaihtoehtoisesti poliisi kirjaa tekijälle sakkon. Tutkinnanjohtaja voi tietyillä perusteilla esittää esitutkintalain (805/2011) 3:10.2 mukaista rajoittamista syyttäjälle. Tutkinnanjohtaja voi myös päättää esitutkinnan esitutkintalain 3:9.1 perusteella, jos rikoksen asianomistajalla ei ole vaatimuksia ja todennäköinen rangaistus, kokonaisarvostelultaan vähäisestä rikoksesta, on sakko. Tutkinnan päätöksiä ei tässä opinnäytetyössä käsitellä, koska harkintavalta ulottuu tutkijan valtuuksien ulkopuolelle.

5.2 Kuulustelut

Kuulustelut ovat esitutkinnan keskeisintä sisältöä. Kuulusteluissa poliisi tai muu toimivaltainen viranomainen kirjaa tai tallentaa kuultavan suullisen lausunnon kuultavan hyväksymässä muodossa. Esitutkinnan aikana kuultavaksi voidaan kutsua laaja kirjo henkilöitä. Näitä voivat olla asianosaiset, todistajat, asiantuntijat ja avustajat. Kuulustelut suoritetaan pääosin paikan päällä poliisiasemalla, mutta kuulustelun voi suorittaa myös sähköpostitse, puhelimitse ja jopa videoyhteyden avulla. (Helminen ym. 2014, s. 379 - 380; Esitutkintalaki 805/2011 7:1)

Kuulustelujen merkitys esitutkinnan onnistumisessa on usein merkittävä. Tästä syystä on syytä kouluttaa tutkijoita kuulustelutaktiikassa ja -tekniikassa. Oikeanlaisella suhtautumisella ja valmistautumisella taataan parhaat edellytykset onnistumiselle. Jo ensimmäinen kuulustelu voi ohjata esitutkintaa oikeaan suuntaan ja antaa raamit tarvittaville ja suoritettaville toimenpiteille (Helminen ym. 2014, s. 380). Kuulustelun alkuvaiheessa on kuultavalle aina ilmoitettava hänen asemansa esitutkinnassa. Tämän jälkeen hänelle on kerrottava hänen oikeutensa ja velvollisuutensa. Nykyaikana oikeudet ja velvollisuudet on myös annettava kirjallisesti luettavaksi. Kuultavaa on kohdeltava rauhallisesti ja asiallisesti riippumatta asemasta. Kuulustelussa käytettävien keinojen tulee olla asiallisia, ja sopimattomia keinoja tai menettelytapoja ei saa käyttää. (Helminen ym. 2014, s. 382 - 386; Esitutkintalaki 805/2011 7:2 ja 7:10)

Kuulustelussa käydään asiaan liittyviä oleellisia asioita läpi ja tarvittaessa näytetään kuultavalle esitutkinnan aikana kerättyä näyttöä. Kuulustelu kirjataan siinä laajuudessa, kun se on oleellista esitutkinnan kannalta. Kuulustelun päätteeksi annetaan kuultavalle luettavaksi kuulustelupöytäkirja. Tarvittaessa siihen tehdään muutoksia tai lisäyksiä ja tämän jälkeen pöytäkirja hyväksytään allekirjoituksella. Jos kuulustelu nauhoitetaan ääni- ja videotallenteelle, kuultavalla on oikeus kuulustelun jälkeen tarkastaa tämä materiaali. (Esitutkintalaki 805/2011 9:2 ja 9:3)

5.3 Vapauteen kohdistuvat pakkokeinot

Vapauteen kohdistuvia pakkokeinoja ovat pakkokeinolain (806/2011) 2:1 mukainen kiinniottaminen, pakkokeinolain (806/2011) 2:5 mukainen pidättäminen, pakkokeinolain (806/2011) 2:11 mukainen vangitseminen ja pakkokeinolain (806/2011) 5:1 mukainen matkustuskielto. Koska katsauksen tavoitteena on vahvistaa teoriapohjaa tulokasoppaaseen, näistä tarkastellaan vain pakkokeinolain (806/2011) 2:1 mukaista kiinniottamista ja pakkokeinolain (806/2011) 2:5 mukaista pidättämistä. Nämä ovat yleisimmät vapauteen kohdistuvat pakkokeinot. Lisäksi tarkastellaan esitutkintalain (805/2011) 6:2 mukaista noutoa, joka luokitellaan esitutkinnan turvaamistoimenpiteeksi.

Vapauteen kohdistuvia pakkokeinoja käytetään eri tarkoituksilla. Kiinniottamisessa ja noudossa, joissa kiinnipitoaika on enintään 24 tuntia, tarkoituksena on esitutkinnan toimittaminen ja tarvittaessa kohdehenkilön identifioiminen. Pidättämisessä, jossa kiinnipitoaika on enintään 4 vuorokautta, tarkoituksena on esitutkinnan turvaaminen. Jos henkilöä on tutkinnallisista ja rikosprosessuaalisista syistä pidettävä pidempään kuin 4 vuorokautta, tulee kysymykseen pakkokeinolain (806/2011) 3:11 mukainen vangitseminen. Vangitsemisen tarkoitus on esitutkinnan loppuvaiheen, oikeudenkäynnin ja rangaistuksen täytäntöönpanon turvaaminen. Vangitsemisesta päättää aina käräjäoikeus. (Helminen ym. 2014, s. 795-796)

Henkilö voidaan noutaa esitutkintaan, mikäli kutsuttu jättää noudattamatta kutsun ilman hyväksyttävää syytä ja hänestä kirjoitetaan noutomääräys (esitutkintalaki 805/2011 6:2). Nouto voidaan suorittaa myös kutsutta, jos rikoksesta saattaa seurata vankeutta ja on todennäköistä, että kutsua ei noudateta tai kutsuttu ryhtyy vaikeuttamaan esitutkintaa (esitutkintalaki 805/2011 6:2). On tärkeää muistaa, että noutoa voidaan soveltaa kaikkiin osallisiin, ei pelkästään rikoksesta epäiltyyn. Alle 15-vuotiaskin voidaan noutaa ja noudettavan tavoittamiseksi voidaan suorittaa kotietsintä ja paikanetsintä.

Pakkokeinolain (806/2011) 2:1 mukainen kiinniottaminen on noutamisen jälkeen yksi kevyimmistä vapauteen kohdistuvista pakkokeinoista. Kiinniottettua voidaan pitää maksimissaan 24 tuntia kiinniottettuna. Kiinniottettu on kuitenkin päästettävä heti vapaaksi, jos edellytyksiä ei

enää ole (pakkokeinolaki 806/2011 2:7). Syy edellytysten poistumiseen, on esimerkiksi rikos-epäillyn poistuminen. Jos kiinniotettua on tarpeen pitää pidempään kuin 24 tuntia, tulee arvioida pakkokeinolain (806/2011) 2:5 mukaisia pidättämisen edellytyksiä. Pidättämisen tarkoitus on estää rikoksesta epäiltyä pakenemasta, vaikeuttamasta tutkintaa tai jatkamasta rikollista toimintaa. Henkilö voidaan pakkokeinolain (806/2011) 2:5 mukaan pidättää jos:

- rikoksesta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin kaksi vuotta vankeutta

- rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta ja on syytä epäillä että:

- epäilty pakenee tai muuten karttaa esitutkintaa, oikeudenkäyntiä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa

- epäilty vaikeuttaa asian selvittämistä

- epäilty jatkaa rikollista toimintaa

- epäilty on tuntematon ja kieltäytyy ilmoittamasta nimeään tai osoitettaan tai antaa siitä väärän tiedon

- hänellä ei ole vakinaista asuntoa Suomessa ja on todennäköistä, että hän poistuu maasta

Rantaeskola (2014, s. 49) korostaa, että paon vaara ja vaikeuttamisvaara ovat suurimmillaan esitutinnan alkuvaiheessa. Paon vaaralla tarkoitetaan, Rantaeskolan (2014) mukaan sitä, että epäilty lähtee pakoon tai muuten karttaa esitutkintaa. Paon vaara on myös olemassa, jos epäilty piiloutuu, ilmaisee pakoaikeen tai tekee pakoon liittyviä valmisteluja. Vaikeuttamisvaaralla tarkoitetaan, Rantaeskolan (2014) mukaan, esinetodisteisiin vaikuttamista tai niiden kätkemistä, tai vaikuttamista tutkinnassa kuultavien henkilöiden kertomuksiin.

5.4 Omaisuuteen kohdistuvat pakkokeinot

Yleisiä perustason rikostutkinnassa käytettäviä omaisuuteen kohdistuvia pakkokeinoja ovat pakkokeinolain (806/2011) 7:1 mukainen takavarikko, pakkokeinolain (806/2011) 8 luvussa mainitut erimuotoiset etsinnät ja pakkokeinolain (806/2011) 8:20 mukainen laite-etsintä. Tässä työssä olen tarkastellut perustason toimenpiteitä, joten tarkastelen opasta varten ainoastaan pakkokeinolain (806/2011) 7:1 mukaista takavarikkoa ja pakkokeinolain (806/2011) 8:20 mukaista laite-etsintää.

Pakkokeinolain (806/2011) 7:1 mukainen takavarikko on käytännössä pakkokeino, jolla esine, omaisuus tai asiakirja otetaan haltuun tai muuten erotetaan haltijansa määräsvallasta. Takavarikoitavan esineen tulee olla rikoksella viety, todisteena rikosasiassa tai sellainen, että se

voidaan tuomita valtiolle menetetyksi. Takavarikoitava materiaali voi olla myös digitaalista tai esimerkiksi kiinteistö tai pankkitilillä olevat varat. Takavarikoimisesta päättää aina pidättämiseen oikeutettu virkamies, yleensä tutkinnanjohtaja. Poliisimies voi ottaa haltuun kiinniottamisen tai etsinnän yhteydessä esineen, omaisuuden tai asiakirjan, jotta turvataan takavarikoimisen mahdollisuus. Haltuunotosta on kuitenkin ilmoitettava välittömästi päätäntävaltaiselle virkamiehelle, jonka on tehtävä päätös ilman aiheetonta viivytystä. (Helminen ym. 2014, s, 967 - 968; Pakkokeinolaki 806/2011 7:1 ja 7:6)

Rikosasiasta, jonka perusteella on otettu omaisuutta takavarikkoon, on nostettava syyte neljän kuukauden sisään takavarikon alkamisesta. Muuten takavarikko kumoutuu. Pakkokeinolain 806/2011) 7:1 mukaiselle takavarikolle voi pyytää pakkokeinolaki (806/2011) 7:14 mukaan jatkoaikaa tuomioistuimelta, ja se on tehtävä viimeistään viikkoa ennen takavarikon 4 kuukauden määräaikaa. Pyynnön tuomioistuimelle tekee yleensä tutkinnanjohtaja, mutta tarvittaessa myös muu pidättämiseen oikeutettu virkamies, kuten syyttäjä tai tutkinnanjohtajaa tuuraava muu päällystöön kuuluva poliisi.

Pakkokeinolain (806/2011) 8:20 mukainen laite-etsintä on lähes päivittäin käytetty omaisuuden kohdistuva pakkokeino. Laite-etsinnällä pyritään löytämään teknisestä laitteesta dataa, jolla voi olla näyttöarvoa rikosprosessissa tai pyritään löytämään sellaista dataa, jonka avulla laite voidaan palauttaa sen oikealle omistajalle. Laitteesta saatu data tutkitaan ja säilytetään niiltä osin, kun sillä on merkitystä rikosasiassa. Muu data on hävitettävä. Jotta laite-etsinnan voi suorittaa, tulee rikoksesta säädetyn ankarimman rangaistuksen olla vähintään 6 kuukautta ja tulee olla olettamus, että laite sisältää sellaista materiaalia, joka voidaan asettaa takavarikkoon.

5.5 Pikahaaste

Pikahaasteella tarkoitetaan lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 5:1 mukaista syyttäjän antamaa haastetta. Yleisen käytännön mukaan syyttäjä antaa haasteen yksinkertaisissa ja riidattomissa tapauksissa. Tällaisia ovat esimerkiksi rikoslain (39/1889) 23:3 mukainen ratti-uopumus sekä selkeät, myönnetyt teot, kuten rikoslain (39/1889) 28:3 mukainen näpistys, tarkemmin myymälävarkaus. Pikahaaste-prosessiin soveltuvat tapaukset voidaan käsitellä lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 5a luvun mukaisessa kirjallisessa menettelyssä. Kirjallisessa menettelyssä voidaan käsitellä rikoskokonaisuudet joissa, lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 5a:1 mukaan, ankarin seuraamus on sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta, epäilty myöntää teon, asianomistajalla ei ole vaatimuksia asiassa tai hän suostuu asian käsittelemiseen kirjallisessa menettelyssä ja pääkäsittelyn toimittaminen on asian selvitettyyn tilaan nähden myös kokonaisuutena arvioiden tarpeeton.

Käytännössä, jos tekijä myöntää teon ja esitutinnan kaikki materiaali saadaan kerättyä nopeasti kasaan, pikahaastetta voidaan harkita. Pikahaasteella pyritään turvaamaan rikosprosessin läpivirtaus. Sitä sovelletaan vaikeasti tavoitettaviin henkilöihin, kuten ulkomaalaisiin, joilla ei ole pysyvää osoitetta Suomessa tai ovat vain vieraillemassa, sekä ulkomailla pysyvästi asuviin suomalaisiin. Jos rikosprosessi etenisi normaalissa järjestyksessä, on erittäin todennäköistä, että rikosprosessi jäisi odottamaan epäillyn haastamista. Jos epäilty asuu ulkomailla, hänet joudutaan etsintäkuuluttamaan ja haastamaan vasta sitten, kun hän seuraavan kerran saapuu Suomeen. Tämä viivästyttää rikosprosessia, ja useat tapaukset ehtivät vanheta ennen haasteen tiedoksi antamista.

Jos epäilty on pakkokeinolain (806/2011) 2:1 mukaan kiinniotettuna tai pakkokeinolain (806/2011) 2:5 mukaan pidätettynä, hänet tulee vapauttaa siinä vaiheessa, kun hänen kiinnipitämisen edellytykset päättyvät. Esitutinnan valmistuminen on yksi näistä edellytyksistä poistavista tekijöistä. Nykymuotoinen esitutkintalaki antaa mahdollisuuden pitää epäiltyä kiinni myös esitutinnan päättyttyä. Esitutkintalain (805/2011) 10:2a mukaan syyttäjä voi määrätä rikoksesta epäillyn pysymään esitutkintaviranomaisen toimipaikassa haasteen tiedoksi antamista varten maksimissaan kuuden (6) tunnin ajan. Epäilty on päästettävä vapaaksi heti, kun haaste on annettu tiedoksi.

5.6 Lähestymiskielto

Lain lähestymiskiellosta (898/1998) mukainen lähestymiskielto voidaan määrätä, jos henkilöä uhkaa henkeen, terveyteen, vapauteen tai rauhaan kohdistuva rikos tai on ollut tällaisen rikoksen uhri, tai häntä pyritään suojaamaan muulta vakavalta häirinnältä (laki lähestymiskiellosta 898/1998 1:1). Lähestymiskielto voidaan määrätä voimaan väliaikaisena poliisissa lain lähestymiskiellosta (898/1998) 3:11 mukaan, mutta asiasta päättää lopullisesti aina käräjäoikeus. Toimivaltainen viranomaisen lähestymiskieltoasioissa on lain lähestymiskiellosta (898/1998) 2:4 mukaan käräjäoikeus.

Lähestymiskielto voidaan määrätä voimaan joko perusmuotoisena, laajennettuna tai perheen sisäisenä (laki lähestymiskiellosta 898/1998 1:3). Perusmuotoisessa lähestymiskiellossa kieltoon määrätty henkilö ei saa tavata suojattavaa henkilöä, ei saa ottaa yhteyttä suojattavaan henkilöön, ei saa yrittää ottaa yhteyttä suojattavaan henkilöön ja suojattavaa henkilöä ei saa seurata tai tarkkailla. Lain lähestymiskiellosta (898/1998) 3:3.3 mukainen laajennettu lähestymiskielto sisältää samat muotomääräykset kuin perusmuotoinen lähestymiskielto, mutta sen lisäksi suojataan jokin nimetty alue esimerkiksi suojattavan vakituinen asunto, loma-asunto, työpaikka tai erikseen määrätty sijainti.

Perheen sisäistä lähestymiskieltoa koskee samat lainalaisuudet kuin perusmuotoista ja laajennettua lähestymiskieltoa, mutta tämän lisäksi lähestymiskieltoon määrätyn on poistuttava yhteisestä asunnosta (laki lähestymiskiellosta 898/1998 3:3,2). On tärkeää huomata perheen sisäisellä lähestymiskiellolla ei puututa taloudellisiin velvollisuuksiin, asunnon omistus- tai vuokrasuhteisiin eikä irtaimiston jakoon. Kielto ei myöskään vaikuta lasten huoltoon, tapamisoikeuteen tai elatukseen (Lähestymiskielto-esitys 2005).

5.7 Poliisitutkinta

Poliisitutkinta on yleisnimitys poliisin tehtäviin kuuluville tutkintamuodoille, jotka eivät ole esitutkintaa. Toisin sanoen poliisitutkinnassa yleensä tutkitaan jotain muuta tapahtumaa kuin rikosta. Poliisille ne on määrätty tehtäväksi, koska poliisilla on niiden suorittamista varten tarpeellinen ammattitaito sekä tarvittavat välineet. Poliisitutkinnan lajit määrätään laeissa ja poliisitutkinnassa sovellettavista säännöistä säädetään poliisilain (872/2011) 6. luvussa. Poliisitutkinnalla voi olla vaikutusta yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Poliisitutkinnassa noudatetaan yleisiä esitutkintaperiaatteita. Näitä ovat esimerkiksi asianosaisen oikeus käyttää avustajaa kuulusteluissa sekä oikeus pyytää lisätutkintatoimenpiteitä. Poliisitutkinta poikkeaa esitutkinnasta myös siinä suhteessa, että asiassa ei ole rikoksesta epäiltyä. (Helminen ym. 2014, s. 22-24)

Poliisitutkinnan suorittamiseksi poliisilla on poliisilain (872/2011) 6:4 mukaan oikeus päästä paikkaan tai alueelle, jossa tutkinnan kohteena oleva tapahtuma on sattunut, oikeus tarkastaa esineitä ja asiakirjoja, joilla voi olla merkitystä tutkinnan suorittamiselle ja oikeus tehdä tutkinnan suorittamiseksi tarvittavia kokeita sekä ottaa tutkimuksia varten tarvittavia näytteitä. Henkilöillä on velvollisuus kutsusta saapua kuulusteluun, kuten myös esitutkinnassa. Asiasta säädetään poliisilain (872/2011) 6:3. Toimenpiteiden kohteena olevan henkilön läsnäolo-velvollisuuteen sovelletaan Helminen ym. (2014, s. 24-25) mukaan esitutkintalain (805/2011) 6:5 aikamääreitä, jotka ovat osallisten osalta 6 tuntia ja poliisilain (872/2011) 6:2.2 mukaiseen rikoksesta epäiltyyn rinnastettuun henkilön osalta 12 tuntia. Tarvittaessa poistuminen voidaan estää sijoittamalla henkilö lukittuun tilaan väliaikaisesti (esitutkintalaki 805/2011 6:6).

Poliisitutkintaa on:

- työtaturma- ja ammattitautilaki (459/2015) 20 §:n mukainen työtaturman tutkiminen
- poliisilain (872/2011) 6:1.1 mukainen henkilön katoamisen tutkinta
- lain kuolemansyyn selvittämisestä (459/1972) 3:7 mukainen kuolemansyöntutkinta

- poliisilain (872/2011) 6:1.1 mukainen palosyyntutkinta
- ulkomaalaislain (301/2004) 97 § mukainen turvapaikkatutkinta
- lain lähestymiskiellosta (898/1998) 5:2 mukainen tutkinta lähestymiskieltoasiassa
- lain liiketoimintakiellosta (1059/1985) 21a § mukainen liiketoimintakiellon noudattamiseen liittyvä tutkinta
- lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja selvittämiseksi (503/2008) 35 § mukainen rahanpesun selvittäminen
- riistavahinkolain (105/2009) mukainen tutkinta
- lain metsähallinnon erävalvonnasta (1157/2005) 18 §:n 2 momentin mukaan säädetty tutkinta erävalvonnassa aiheutuneen muun kuin vähäisen henkilö- tai omaisuusvahingon selvittäminen
- poliisilain (872/2011) 8:6 mukaisissa tapauksissa suoritettava tutkinta, joissa on syntynyt vähäistä suurempi vahinko henkilölle tai omaisuudelle

Ylle kirjattu lista ei ole tyhjentävä. Lista kuitenkin luo kuvan poliisitutkinnan toimialan laajuudesta. Kaikista yllämainituista tutkinnanaloista on olemassa oma ohjeistus.

6 Tulokasopas

Kirjallisuuskatsauksen ja brainstormingin tulosten pohjalta tulokasoppaan runko oli selvä. Keskeisessä asemassa tulisi olemaan teemat, joita ehdotettiin brainstormingin yhteydessä. Samalla prosessiin tulisi mukaan palautekierros, johon osallistuisivat päällystötason tutkinnanjohtajat sekä alipäällystötason ryhmänjohtajat operatiivisesta rikostutkinnasta. Palautetta pyydetäisiin myös brainstormingiin osallistuneilta henkilöiltä, jotta brainstormingin tuloksia olisi helpompi arvioida. Tulokasoppaan raakaversio kokoamisen jälkeen se lähetettiin palautekierrokselle. Palautekierroksen jälkeen oppaaseen tehtiin muutamia lisäyksiä sekä korjauksia. Seuraavassa on kerrottu tulokasoppaan kokoamisprosessista.

6.1 Tulokasoppaan kokoaminen

Brainstormingin tulosten ja suunnittelupalavereiden perusteella oli selvää, että tulokasoppaan keskeinen sisältö tulisi olemaan kuulustelut, pakkokeinot, pöytäkirjan kokoaminen, tekninen rikostutkinta sekä muut prosessin turvaamistoimenpiteet, kuten lähestymiskielto ja

pikahaaste. Opinnäytetyönä tehdyn tulokasoppaan yhtenä vaatimuksena oli se, että opas on täysin julkinen, ja se ei pidä sisällään poliisin salaisia teknisiä tai taktisia keinoja. Tulokasoppaan sisällysluekkelo muodostui seuraavista teemoista: tutkinnan alkutoimenpiteet, kuulustelut, henkilöön kohdistuvat pakkokeinot, omaisuuteen kohdistuvat pakkokeinot, tekninen rikostutkinta, salaukset ja muut prosessuaaliset toimenpiteet, kuten pikahaaste ja lähestymiskielto.

Alkutoimenpiteet ovat tärkeä osa uuden työntekijän opettamista. Ilman, että on tehnyt yhtäkään toimenpidettä, voidaan tarkastaa laillisuusvalvonnan kannalta tärkeitä asioita pelkistä ilmoitustiedoista. Alkutoimenpiteiden tarkastus muotoutui check-list -tyyliseksi. Check-listin kautta voi muodostaa alustavan tutkintasuunnitelman ja kartoittaa asian tutkintaan vaadittavia toimenpiteitä. Oli tärkeää korostaa erityisesti pakkokeinoihin liittyvät toimenpiteet. Pakkokeinot ovat olleet jo useamman vuoden ajan ylimpien laillisuusvalvojien tarkastelun kohteena. Erityisesti omaisuuteen kohdistuvat pakkokeinot ovat olleet suurennuslasin alla. Niiden tehokkaan hallinnan kannalta on helpointa opettaa uudelle tutkijalle alusta alkaen terveet käytännöt. Näitä käytäntöjä ovat omaisuuden tarkoituksenmukainen säilytys, omaisuuden merkitseminen sekä takavarikon lopetustoimenpiteiden toteuttaminen. Lopetustoimenpiteitä ovat esimerkiksi omaisuuden palautus omistajalle, pitkäaikaissäilytykseen siirtäminen odotamaan käräjäoikeuden päätöstä ja omaisuuden hävittäminen. Etsintöjen tarkoituksenmukaisuuden harkitseminen on myös tärkeä tutkinnan alkutoimenpide. Siitä, miksi etsinnät on rajattu tämän oppaan ulkopuolelle, kerrotaan tarkemmin kohdassa 6.2.

Kuulustelut ovat seuraava teema tulokasoppaassa. Kuulustelut ovat erittäin oleellinen osa rikostutkintaa ja yksi tärkeimpiä suoritteita, joita tutkija jutulleen tekee. Uran alkuvaiheessa ihmisten kohtaaminen voi olla jännittävää johtuen siitä, että aiheeseen liittyy paljon muistettavaa lainsäädäntöä. Oppaaseen kuvattiin merkittävimmät muistisäännöt ja kuulusteluprosessin tarkastuslista. Tarkastuslistan avulla voidaan viedä kuulusteluprosessi läpi vaivattomasti. Harjoittelijan tai uuden työntekijän saapuessa yksikköön töihin, kuulusteluprosessi voi olla myös täysin vieras prosessi. Tästä syystä oli tarkoituksenmukaista käydä kuulusteluprosessi läpi aina kutsusta varsinaiseen kuulusteluun. Prosessiin kuuluu kutsuminen, kuulusteluhuoneen varaaminen, asiakkaan kohtaaminen sekä varsinainen kuulustelu.

Hyvä valmistautuminen kuulusteluun on erittäin tärkeää. Tällöin ilmoitukseen ja siihen tehtyihin toimenpiteisiin perehdytään tarkasti ja huolella. On myös tärkeää huomioida lakien vaatimukset kuultaville ilmoitettavista asioista. Esitutkintalain (805/2011) 7:10 määrittää kuultavalle tehtävät ilmoitukset. Nämä ilmoitukset on tehtävä ennen kuulustelun aloittamista, vaikka niistä olisi ilmoitettu aikaisemmin esimerkiksi kutsun yhteydessä. Toinen tärkeä kohta on näytön esittäminen kuulustelussa. Valmistautumisvaiheessa tulee aina vakaasti harkita, mitä näyttöä voidaan tuoda kuulusteluun siinä tutkinnan vaiheessa. Valmistautumisvaiheessa tulee tehdä päätös myös siitä, onko kuulustelu tarkoitus suorittaa yhdellä kertaa. Mi-

käli kuulustelu suoritetaan yhdellä kertaa, on tärkeää käydä läpi olemassa oleva näyttö kuulustavan kanssa. Näistä teemoista muodostui oppaan kuulustelut-osion alku.

Kuulustelupöytäkirjaan kirjataan myös paljon muuta asiaa kuin pelkästään henkilön lausunto. Kuulustelun aikana voi myös tapahtua erinäisiä asioita, kuten keskeytyksiä ja taukoja. Myös näyttö tulee voida tuoda kuulustelupöytäkirjaan jollakin tavalla. Nämä merkinnät ovat välimerkintöjä. Välimerkintöihin lasketaan siis kaikki vapaan kerronnan ulkopuolella tapahtuvat asiat. Aiheesta kirjattiin oma osio tulokasoppaaseen, jotta harjoittelijoilla ja uusilla työntekijöillä olisi jokin malli, jonka mukaan nämä asiat voi kuulustelupöytäkirjaan merkitä. Kuulustelupöytäkirjaan tehtävien välimerkintöjen kirjo on suuri. Tavat voivat erota huomattavasti perustutkintokoulutuksen ja laitoksien välillä. Välimerkinnöistä kirjattiin oppaaseen tärkeimmät ja useimmin käytetyt. Välimerkinnät, jotka oppaaseen kirjattiin, olivat alkumerkintä oikeuksista ja velvollisuuksista, kysymyksen esittäminen, tauon pitäminen, näytön tuominen sekä ohje siitä, miten toimia ja merkitä se, kun kuultava ei suostu allekirjoittamaan kuulustelua.

Esitutkintalain (805/2011) 7:1 mukaan kuulustelu voidaan suorittaa myös muilla tavoilla kuin henkilökohtaisesti poliisiasemalla. Operatiivisen rikostutkinnan yksikössä on yleistä käyttää puhelinkuulusteluja ja sähköpostikuulusteluja. Näihin kuulustelutapoihin liittyy muutamia huomioon otettavia säännöksiä, joista kirjattiin lyhyet ohjeet ja huomioon otettavat seikat oppaaseen. Puhelinkuulustelut ja muilla tiedonsiirtovälineillä suoritettut kuulustelu, kuten sähköpostikuulustelu, ovat erittäin käyttökelpoisia työkaluja. Operatiivisen rikostutkinnan yksikössä tutkijalla on pöydällään suuri määrä tutkittavia tapauksia. Jotta toimenpiteitä saadaan suoritettua tehokkaasti, näitä työkaluja tulee hyödyntää aktiivisesti. Tutkijan tulee jo uran alkuvaiheessa ymmärtää ja omaksua ne tapaukset, milloin kuulustelu voidaan suorittaa puhelimen tai muun tiedonsiirtovälineen avulla. Oppaaseen oli myös tärkeää saada näkyviin esitutkintalain (805/2011) 7:1.2 momentissa mainittu vaatimus sille, että kuulustelutavasta ei saa aiheutua haittaa eikä se saa vaarantaa tutkinnan luotettavuutta. Arvio haitasta ja luotettavuudesta on tehtävä aidosti, ja epävarmassa tilanteessa kuulustelu tulee suorittaa henkilökohtaisesti poliisiasemalla. Sähköpostikuulustelut soveltuvat erityisesti asianomistajan kuulusteluihin sellaisissa tapauksissa, jotka täyttävät esitutkintalain (805/2011) 7:2 edellytykset, kun asianomistaja on ilmoituksen teon yhteydessä tai muuten ilmoittanut syytteestä päättämistä ja oikeudenkäyntiä varten tarvittavat seikat. Jos asianomistaja jätetään kuulustelemta esitutkintalain (805/2011) 7:2 perusteella, hän voi ilmoittaa rangaistusvaatimuksen sekä korvausvaateensa esimerkiksi sähköpostin välityksellä. Tällöin sähköpostiviestiä ei lasketa kuulusteluksi.

Henkilöön kohdistuvista pakkokeinoista ja esitutkinnan turvaamistoimenpiteistä yleisimmin käytettyjä ovat pakkokeinolain (806/2011) 2:1 mukainen kiinniotto, esitutkintalain (805/2011) 6:2 mukainen nouto ja pakkokeinolain (806/2011) 2:5 mukainen pidättäminen. Nämä ovat

usein myös laillisuusvalvojen tarkastelun kohteen. Yleensä keinojen käyttämisestä päätetään kenttätoiminnassa, jolloin hälytys- ja valvontasektorin partio suorittaa kiinnioton, ja päivystävä komisario päättää kiinniottamisesta. Tutkija saa ilmoituksen pöydälleen tutkittavaksi ja hänelle ilmoitetaan, että rikoksesta epäilty on kiinniotettuna. Pakkokeinolain (806/2011) 2:1 mukaan kiinniotettava on päästettävä vapaaksi heti, kun edellytykset poistuvat ja viimeistään 24 tuntia kiinni otosta. Jos on tarpeen pitää henkilöä pidempään kiinni, tulee pakkokeinolain (806/2011) 2:5 mukaisen pidättämisen edellytysten täytyttyä. Pidättämisen kautta kiinnipitämistä voidaan jatkaa tällöin pakkokeinolain (806/2011) 3:4 mukaiseen vangitsemisvaatimuksen määräaikaan asti, joka on kolmas päivä kiinniottamisesta kello 12.00. Erityisesti pidättämisestä koskevat säädökset ovat tärkeitä tutkijan tiedostaa.

Henkilö pidätetään aina tutkinnallisista syistä ja päätöksen tekee pidättämiseen oikeutettu virkamies, yleensä tutkinnanjohtaja. Tutkijan vastuulla on esittää tutkinnanjohtajalle näkemysnsä pidättämisen tarpeesta, ja hänen on myös osattava esittää vapaaksi päästämistä heti, kun pidättämisen edellytykset poistuvat. Tulokasoppaaseen kirjattiin kiinniottamista ja pidättämistä koskevat edellytykset, jotta ne olisivat helposti löydettävissä ja tutkijat tottuisivat pohtimaan edellytysten täyttymistä tutkimissaan rikostapauksissa. Tulokasoppaaseen kirjattiin myös esitutkintalain (805/2011) 6:2 mukaisen noudon edellytykset. Noutomääräyksen avulla kuultava henkilö voidaan vasten tahtoaan noutaa kuultavaksi. Noutoa tulee käyttää erityisesti silloin, kun henkilö ei noudata esitutkintalain (805/2011) 6:1 mukaista kutsua. Nämä työkalut ovat erittäin käyttökelpoisia, ja on muistettava, että niiden käytön tulee olla tarkoituksenmukaista. Niiden avulla tutkintaa saadaan edistettyä suorittamalla vaadittavia esitutkintatoimenpiteitä. Tästä syystä sen lisääminen osaksi tulokasopasta oli tärkeä.

Omaisuuteen kohdistuvat pakkokeinot ovat toinen laillisuusvalvojan erityisseurannassa oleva teema. Takavarikot ja niihin liittyvät prosessit ovat tärkeä osa päivittäistöimintaa. Yleensä omaisuus päättyy "seisomaan" väärässä paikassa pitkän aikaa ja sen siirtäminen pitkäaikaiskäilytykseen viivästyy. Jotta takavarikoidun omaisuuden ja datan käsittelyn ja aikamääreiden tarkeys saataisiin terävöitettyä uusille tutkijoille, oli tämä osio lisättävä oppaaseen. Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksella on olemassa oma ohje takavarikoiden käsittelystä. Tästä syystä käsittelyä ei olla tarkemmin liitetty osaksi tulokasopasta. Tulokasoppaaseen oli tärkeä saada näkyviin pakkokeinolain (806/2011) 7:1 mukaisen takavarikon edellytykset ja takavarikoihin liittyvät erityissäännökset. Takavarikkoa ei lähtökohtaisesti mielletä aikamääreitä määrääväksi pakkokeinoksi. Aiheesta on kuitenkin säädetty pakkokeinolain (806/2011) 7:14, jossa ilmaistaan selkeästi, että takavarikko kumoutuu, jollei rikoksesta, jonka perusteella omaisuus on takavarikosta, nosteta syytettä 4 kuukauden kuluessa takavarikoimisesta. 4 kuukauden aikamäärälle voidaan hakea lisää aikaa, mutta, mutta saman lainkohdan mukaan tämä pyyntö on tehtävä viimeistään viikko ennen määräajan päättymistä.

Datan takavarikoiminen pakkokeinolain (806/2011) 8:20 mukaisen laite-etsinnän avulla muodostui omaksi osiokseen tulokasoppaaseen. Laite-etsintöjä suoritetaan aktiivisesti operatiivisessa rikostutkinnassa. Haastavaa laite-etsinnöissä on tiettyjen lain määräämien rajoitusten noudattaminen. Laite-etsintä voidaan suorittaa, kun pakkokeinolain (806/2011) 8:21 mukaiset edellytykset täyttyvät. Yleensä laite-etsintä suoritetaan matkapuhelimeen tai muuhun mobiililaitteeseen. Laite toimitetaan IT-tutkintaan, jossa mobiililaitteen sisällä oleva data kopioidaan. Data käydään läpi ja tutkinnan kannalta oleelliset kohdat määrätään pakkokeinolain (806/2011) 7:1 mukaiseen takavarikkoon. Muu data on hävitettävä. Tulokasoppaaseen kirjattiin näiden säännösten ja prosessin mukainen rautalankamalli, jota uuden tutkijan tulee noudattaa suorittaessaan laite-etsintää ja käsitellessään dataa.

Seuraava osiossa on lyhyesti käsitelty tekninen rikostutkinta. Teknisestä rikostutkinnasta kirjattiin rautalankamallin toiminnasta jutuissa, joissa teknistä tutkintaa on suoritettu. Aiheesta käytiin lyhyt palaveri teknisen rikostutkinnan ryhmäjohtajan kanssa. Hänen ehdotuksien mukaisesti lisättiin muutamia kriittisiä kohtia, jotka ovat muodostuneet haastaviksi heidän työn kannalta. Luotu rautalanka malli selkiyttää uudelle tutkijalle, missä vaiheessa tulee olla yhteydessä tekniseen rikostutkintaan, mitä toimenpiteitä hänen tulee tehdä ja mitä tietoja selvittää ennen yhteyden ottamista. Onnistunut yhteistyö teknisen rikostutkinnan kanssa edellyttää aktiivista dialogia. Tarvittavista toimenpiteistä tulee sopia yhdessä nimetyn teknisen rikostutkijan kanssa. Teknisestä rikostutkinnasta on olemassa ohje, johon tulee perehtyä, jotta voi tutkija voi selkiyttää itselleen, mitä teknisiä rikostutkinnan toimenpiteitä voidaan suorittaa missäkin tapauksessa.

Pöytäkirjan laatiminen on tekninen toimenpide, jota tehdään lähes päivittäin rikostutkinnassa. Pöytäkirjan laatimisen oppimisen jälkeen ei tarvitse tarkastaa oppaista, mitä pöytäkirjan tulee pitää sisällään. Pöytäkirjan laatimisesta on kirjattu täysin erillinen käsikirja, joten pöytäkirjan laatimista varten luotiin rautalankamalli. Rautalankamalli keskittyy lähinnä materiaalin järjestykseen sekä merkintöihin. Pöytäkirjan laatiminen on helpointa oppia esimerkin kautta. Tästä syystä oppaan liitteeksi on luotu kolme esimerkkipöytäkirjaa, joiden esimerkkiä seuraamalla selviää ensimmäisistä pöytäkirjojen laatimisista. Liitteenä olevat esimerkkipöytäkirjat on tehty olemassa olevan käsikirjan ohjeita noudattaen. Niissä asiakirjojen järjestys on oikea ja tarvittavat salausmerkinnät on tehty julkisuuslain (621/1999) vaatimusten mukaisesti. Ensimmäinen esimerkkipöytäkirja on tehty rikoslain (39/1889) 23:3 mukaisesta rattijuopumus tapauksesta. Toinen esimerkkipöytäkirja on tehty rikoslain (39/1889) 21:5 mukaisesta pahoinpitely tapauksesta. Pöytäkirja sisältää kuvitteellisen lääkärilausunnon uhrin vammoista. Pöytäkirjaan tulee tästä syystä tehdä salassapitomerkinnot. Kolmas esimerkkipöytäkirja on syyttäjälle pyynnöstä suoritettavan lisätutkinnasta syntyvä pöytäkirja.

Pöytäkirjan laatimisen yhteyteen liittyy oleellisesti salausmerkintöjen tekeminen. Lähtökohteisesti kaikki esitutkinnan sisältö on julkisuuslain (621/1999) 6 luvun 24 §:n 1 momentin 3

kohdan mukaan asianosaisjulkista. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaikki rikoksen osalliset, kuten asianomistaja ja rikoksesta epäilty voivat saada tietoja tutkinnan tilasta ja materiaalista. On myös tutkinnan aloja, kuten lapsirikostutkinta (julkisuuslaki 621/1999 6:24.1 25k ja 6:24.1 26k) ja kuolemansyöntutkinta (laki kuolemansyyn selvittämisestä 459/1973 5:15), jotka ovat täysin salassa pidettäviä. Salausmerkinnät tulee tehdä aina tarpeen vaatiessa. Uuden tutkijan on otettava huomioon laaja kirjo julkisuuslain (621/1999) 6:24.1 alakohtien määrittelemiä salassa pidettäviä asiakirjoja. Tulokasoppaaseen kirjattiin näistä yleisimmät.

Omaisuusrikokset, kuten rikoslain (39/1889) 28:3 mukainen näpistys, ovat merkittävä osa operatiivisen rikostutkinnan työkuormaa. Yleisimmin vähäarvoisia tuotteita anastetaan myymälöistä. Kuormittavuudestaan johtuen Länsi-Uudenmaan poliisilaitos tekee aktiivista yhteistyötä syyttäjävirston kanssa. Yhteistyön kautta on ilmennyt puutteita omaisuusrikoksista tehdyissä pöytäkirjoissa ja tästä syystä aiheesta on luotu oma ohjeistus. Ohjeistus pätee myös törkeämpiin omaisuusrikoksiin. Ohjeistuksesta oli tärkeä luoda rautalankamalli ja muistisäännöt tulokasoppaaseen. Huomion kohteina ovat olleet korvausvaatimusten sisältö, suostumukset lain sakon ja rikesakon määräämisestä (745/2010) mukaiseen sakkomenettelyyn ja lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 5a luvun mukaiseen kirjalliseen menettelyyn, rikoksesta epäillyn tunnustus kuulusteluissa sekä pöytäkirjan mukana toimitettu näyttö. Näiden teemojen opettaminen uudelle tutkijalle sujuvoittaa esitutkintaa ja rikosprosessia kokonaisuutena.

Omaisuusrikos-osioon kerättiin lopuksi listaksi eri omaisuuteen kohdistuvien rikosten summaariset rajat. Muita kvalifiointiperusteita ei listattu. Lista luotiin, jotta uudet tutkijat voivat tarkistaa omien tutkittavien tapausten rikosnimikkeet ja tarvittaessa muuttaa niitä omatoimisesti. Lievimmissä omaisuusrikoksissa, kuten rikoslain (39/1889) 28:3 mukainen näpistys ja rikoslain (39/1889) 28:6 mukainen lievä kavallus, voidaan rikoksesta epäillylle kirjoittaa sakko. Tällä tavalla esitutkinta voidaan tehokkaasti päättää. Muutoksen voi tehdä myös toiseen suuntaan, jos esimerkiksi ilmoituksen tekohetkellä anastetuksi tiedetyn omaisuuden arvo on ollut 3500 euroa, mutta tutkinnan aikana selviää, että arvo onkin ollut 6000 euroa. 3500 euron arvoisen omaisuuden anastus täyttää rikoslain (39/1889) 28:1 mukaisen varkauden tunnusmerkistön. 6000 euron arvoinen omaisuus täyttää taas rikoslain (39/1889) 28:2 mukaisen törkeän varkauden tunnusmerkistön. Rikoksen oikea kvalifiointi saattaa muuttaa oleellisesti käytettävissä olevia tutkintakeinoja. Lievemmat tekemuodot antavat mahdollisuuden tutkinnan tehokkaaseen päätökseen, kun taas törkeät tekemuodot mahdollistavat esimerkiksi pakkokeinolain (806/2011) 10 luvussa säädettyjen salaisten pakkokeinojen käytön.

Tässä osiossa läpikäytyt teemat muodostivat tulokasoppaan raakaversio. Raakaversio lähetettiin brainstormingiin osallistuneille harjoittelijoille sekä harjoittelun ohjaajille palautteen antamista varten. Raakaversio lähetettiin myös operatiivisen rikostutkinnan tutkinnanjohtajille sekä ryhmänjohtajille. Tavoitteena oli jatkojalostaa tulokasoppaan sisältöä ja saada pa-

lautetta brainstormingin onnistumisesta. Lisättäviä teemoja olisi ollut useita, mutta tavoitteena oli luoda selkeälukuinen ja tiivis tulokasopas uusille tutkijoille. Tästä syystä lisäyksiä ei tehty vielä raakaversioon. Palautekierroksesta ja sen tuloksista kerrotaan seuraavassa osiossa.

6.2 Tulokasoppaan palautekierros

Palautekierrokselle lähetettiin raakaversioon tulokasoppaasta. Tavoitteena oli selvittää, miten hyvin oppaan raakaversioon oli sisällytetty kaikki brainstormingin yhteydessä esille tulleet asiat. Palautekierrokseen osallistutettiin myös operatiivisen rikostutkinnan tutkinnanjohtat, sekä päällystö tason, että alipäällystötason tutkinnanjohtat. Toiveena oli selvittää esimiestason näkemys tulokasoppaan riittävästä laajuudesta ja samalla tarkastuttaa se juridisesti sekä prosessuaalisesti oikeaksi.

Harjoittelijoilta ei tullut juurikaan kommentteja, vaikka lähetetyssä sähköpostissa nimenomaan kehoitettiin kritisoimaan ja arvioimaan onnistumista. Harjoittelijoiden palautteen jälkeen alkutoimenpiteisiin lisättiin rikoksesta epäillyn rekisteröinnin tarkastus. Ohjaajilta saatiin muutamia lisäysehdotuksia, joista yksi sijoitettiin takavarikko-osioon ja loput muistiinpanoihin. Kyseiset ehdotukset sisälsivät salassa pidettävää tietoa ja olisivat käyttökelpoisia tulokasoppaan mahdollisessa jatkokehittämisessä. Palautteen sain sähköpostitse sekä miehistötasolta, että esimiestasolta.

Esimiehiltä saatu palaute oli pääosin positiivista. Opas oli tiivis ja tarpeeksi selkeä. Mihinkään oppaan teemoista ei oltu pureuduttu liian syvällisesti. Ohjeet ja rautalankamallit olivat käytössä olevien prosessien mukaiset ja juridisesti oikein. Palautteessa pyydettiin lisäämään kaksi selkeää lisäosaa oppaaseen. Ne olivat lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 5:1 mukainen syyttäjän antama haaste, ns. pikahaaste, sekä lain lähestymiskiellostä (898/1889) mukainen lähestymiskielto. Salausmerkintöihin pyydettiin selkeyttä. Saadun palautteen mukaan salaukset-osioista poistettiin ne julkisuuslain (621/1999) kohdat, jotka eivät koske poliisissa suoritettavaa esitutkintaa tai poliisitutkintaa. Palautekierroksen viimeisenä toimenpiteenä käytiin keskustelu päällystöntason tutkinnanjohtajan kanssa. Keskustelussa pohdittiin tulokasoppaan sisällön tarkoituksenmukaisuutta sekä sparrattiin harkinnanvaraisia lisäyksiä. Keskustelun lopputuloksena päädyttiin siihen, että pikahaaste- ja lähestymiskielto-osio ovat tarkoituksenmukaisimmat lisäykset tulokasoppaaseen.

Lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 5:1 mukainen syyttäjän antama haaste, eli pikahaaste, lisättiin omaksi osioksi tulokasoppaaseen. Pikahaasteesta oli tärkeää saada näkyviin se, mitkä tapaukset soveltuvat kyseiseen prosessiin sekä mitä tutkijan on otettava huomioon ennen yhteydenottamista päivystävään syyttäjään. Lähtökohtaisesti pikahaasteprosessiin soveltuvat sellaiset tapaukset, jotka voidaan käsitellä lain oikeudenkäynnistä rikosasioissa

(689/1997) 5a luvun mukaisessa kirjallisessa menettelyssä. Lisäksi rikoksesta epäillyn tulee asua ulkomailla ja hänen tulee myöntää teko kuulusteluissa. Kun syyttäjään otetaan yhteyttä, nämä asiat tulee olla tiedossa. Pikahaasteesta luotiin tulokasoppaaseen check-list tyylinen listaus, joka sisältää prosessin kaikki oleelliset toimenpiteet alusta loppuun. Oli myös tärkeä mainita listauksessa, että riippumatta kaikesta valmistelusta ja poliisissa tehdystä harkinnasta, syyttäjä on se, joka päättää, lähteekö hän pikahaasteprosessin vai ei. Toinen tärkeä kohta oli kirjata se, että pöytäkirjan lähettämisen jälkeen esitutkinta on käytännössä saatu päätökseen. Tällöin kiinniottamisen ja pidättämisen edellytykset poistuvat. Tästä syystä esitutkintalakiin (805/2011, 10:2a) on kirjattu mahdollisuus jatkaa kiinniottoa maksimissaan 6 tuntia haasteen tiedoksi antamista varten. Päätöksen kiinnipitämisen jatkamisesta tekee syyttäjä.

Lähestymiskiello-osioon kirjattiin ainoastaan lain lähestymiskiellosta (898/1998) mukaiset lähestymiskiellon edellytykset ja eri muodot. Tämä siksi, että lähestymiskielloprosessi on erittäin monimuotoinen. Tärkeintä oli terävöittää uusille tutkijoille lähestymiskiellon edellytyksiä sekä lähestymiskiellon eroja perusmuotoisen, laajennetun ja perheensisäisen välillä. Poliisiasemalle tulevat asiakkaat kysyvät lähestymiskiellosta usein. Varsinkin väkivaltarikosten ja häirintätapausten uhrin. Poliisin oletetaan osaavan neuvoa lähestymiskiellosta mahdollista hakijaa sen sisällöstä sekä konkreettisesta vaikutuksesta. Edellytysten listaus oli tähän tarkoitukseen kaikista tarkoituksenmukaisin.

Palautekierroksen ja siinä ehdotettujen lisäyksien jälkeen valmis tulokasopas toimitettiin operatiivisen rikostutkinnan tutkinnanjohtajille tarkistettavaksi. Lopullinen julkinen versio tulokasoppaasta oli tarkastuksen jälkeen valmis.

7 Pohdintaa

Mielestäni onnistuin tulokasoppaan työstämisessä hyvin. Saavutin henkilökohtaisen tavoitteeni, joka oli selkeän ja tiiviin tulokasoppaan luominen. Se tulee käyttöön operatiiviseen rikostutkintaan harjoittelijoita ja uusia työntekijöitä varten. Tulokasoppaaseen on sisällytetty suurin osa perustason toimenpiteistä ja ohjeista, joita tarvitaan rikostutkintauran ensimetreillä. Tulokasopasta tullaan varmasti laajentamaan myös salassa pidettävällä tiedolla ja tämä tulee onnistumaan helposti johtuen sähköisestä toteutuksesta.

Kehittämismenetelmänä brainstorming toimi erittäin hyvin. Ohjeet olivat selkeät ja prosessin toteuttaminen onnistui vaivattomasti. Keskustelun herättelyä ei juurikaan tarvittu ja ideoita sekä kehittämiskohtia luettiin liukuhihnalta. Ainoa haaste oli brainstormingissa keksittyjen ideoiden ja niiden perusteluiden kirjaaminen. Keskustelu oli parhaimmillaan erittäin nopea-tempoista ideoiden tulviessa ulos osallistujista. Post-it laput kuitenkin helpottivat muistiinpa-

nojen tekemistä. Brainstormingin pohjalta oli helppo lähteä keräämään aihealueisiin kuuluvaa tietoa.

Kirjallisuuskatsaus onnistui mielestäni hyvin ja soveltui erittäin hyvin tiedonkeruumenetelmäksi tämän aiheisessa kehittämistyössä. Haasteena oli asiantuntijakirjallisuuden löytäminen käytettyjen teosten ulkopuolelta. Kansainvälisiä artikkeleita aiheesta löytyi helposti, mutta ne käsittelivät yleensä jotain tiettyä teemaa, kuten huumorikollisuutta tai petosrikostutkintaa hyvin syvällisesti. Myös kuulusteluista löytämäni artikkelit käsittelivät erittäin syvällisesti aihetta. Ne eivät oman arvioni mukaan soveltuneet tulokasoppaan lähdemateriaaliksi. Käyttämistäni teoksista löytyi enemmän kuin tarpeeksi tietoa koko esitutkintaprosessin kuvaamiseen. Myös lakien kahlaaminen onnistui suhteellisen vaivattomasti. Finlex-sivusto on erittäin tuttu ja helppokäyttöinen. Lisäksi käytän sitä lähes päivittäin.

Arvioin toimintaani myös kriittisesti jo prosessin aikana. Jos käytän tulevaisuudessa brainstorming -menetelmää, keskityn enemmän innovoinnin dokumentoimiseen ja muistiinpanoihin, kuin prosessin puheenjohtajana toimimiseen. Harkitsisin brainstormingin nauhoittamista ääninauhalle. Lisäisin myös toisen brainstorming kerran, jonka sijoittaisin tiedonkeruun ja tulokasoppaan kokoamisen väliin. Tällä saisin vahvistuksen sille, mitä tietoja oppaassa tarvitaan ja osallistajat olisivat saaneet mahdollisuuden pohtia edellisen kerran ehdotuksia syvällisemmin. Uskon, että näillä lisillä lopputulokseen pääsisi tehokkaammin.

Palautekierroksen merkitys tulokasoppaan sisällön osalta oli suuri. Ilmi tulleet tarpeelliset lisäykset nostivat tulokasoppaan tasoa huomattavasti. Jälkikäteen mietittynä palaute olisi pitänyt pyytää kaikilta osallistujilta esimerkiksi palautepalaverissa. Tällä tavalla olisin voinut käydä keskustelua kasvotusten kaikkien osallistujien kanssa, ja uskon, että olisin saanut palautetta rohkeammin. Harjoittelijoilta ja ohjaajilta saatu palaute jäi hieman suppeaksi. Toisaalta odotukseni palautteen määrän suhteen olivat varmasti suhteessa liian suuret. Palautekierros oli kokonaisuutena arvostellen tärkeä osa tulokasoppaan rakentamista.

Tälle kehittämistyölle jatkotyönä ehdottaisin vastaavanlaisen tulokasoppaan luomista poliisitutkinnasta. Poliisitutkinnan tulokasoppaassa kuvailtaisiin kuolemansyytutkinnan, palosyyn- tutkinnan sekä muiden poliisitutkinnanalojen prosesseja. Nyt luotuun tulokasoppaaseen voisi jatkotyönä tehdä salassa pidettäviä tekniikoita ja taktiikoita sisältävä liite.

Lähteet

Painetut

Helminen, K., Fredman M., Kanerva J., Tolvanen, M. & Viitanen, M. Esitutkinta ja pakkokei-
not. 2014. Helsinki: Talentum.

Helminen, K., Kuusimäki M. & Rantaeskola, S. Poliisilaki. 2012. Helsinki: Talentum.

Rantaeskola, S. (toim.) 2014. Pakkokeinolaki - Kommentaari. Tampere: Juvenes Print

Rantaeskola, S. (toim.) 2014. Esitutkintalaki - Kommentaari. Tampere: Juvenes Print

Korkiakangas Mailis. 2016. Työnopastus perehdytyksen ytimessä. Siivoustaito 7/2016, 30-32.

Sähköiset

Ahokas, L. & Mäkeläinen, J. 2013. Perehdyttäminen ja työnopastus - Ennakoivaa työsuojelua.
Digijulkaisu. Tulostettu 20.8.2019.

https://ttk.fi/koulutus_ja_kehittaminen/julkaisut/digijulkaisut/perehdyttaminen_ja_tyonopastus_-_ennakoivaa_tyosuojelua

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja
hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Viitattu 18.8.2019.

https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

Poliisi (AMK) -tutkinon Opetussuunnitelma vuosille 2018 - 2020. 2017. Viitattu 20.8.2019 ja
21.8.2019. Poliisiammattikorkeakoulu.

https://www.polamk.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/polamkwwwstructure/61107_Poliisi_amk_ops.pdf?192ccffb6ff9d688

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen toimintakertomus 2018. 2019. Tulostettu 1.5.2019.

https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/78968_Lansi-Uudenmaan_poliisilaitoksen_toimintakertomus_2018.pdf?a126ebfa1da9d688

Ideointimenetelmät: Brainstorming. Viitattu 5.8.2019, 15.8.2019 ja 20.8.2019. Vaasan yliopis-
ton verkkosivut

https://www.univaasa.fi/fi/sites/digi-action/tyopajat/testi/1-ideointimenetelmat/1-2_ideointi/1-2-1-1_brainstorming/

Hansen, B. 2016. 7 Techniques for more effective brainstorming. Viitattu 1.9.2019.

<https://www.wrike.com/blog/techniques-effective-brainstorming/>

Lähestymiskielto esite. 2005. Tulostettu 1.11.2019.

https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/14949_lahestymiskielto_suomi_2009.pdf?0eaf6472c65bd488

Oikeuslähteet:

L 459/1973. Laki kuolemansyyn selvittämisestä.

L 1059/1985. Laki liiketoimintakiellosta.

L 689/1997. Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa.

L 898/1998. Laki lähestymiskiellosta.

L 738/2002. Työturvallisuuslaki.

L 105/2009. Riistavahinkolaki.

L 805/2011. Esitutkintalaki.

L 806/2011. Pakkokeinolaki.

L 872/2011. Poliisilaki.

L 459/2015. Työtapaturma- ja ammattitautilaki.

L 573/2019. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä.

HE 200/2017. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Liitteet

Liite 1: Tulokasopas Rikostutkintaan	36
--	----

Liite 1: Tulokasopas Rikostutkintaan